

представників, котрі організують приймання іспитів.

На нашу думку, здобуття фахової освіти в заочній формі у закладі вищої освіти з низьким рейтингом слід розглядати як «непрохідний бал» для кандидатів на включення до ради директорів державних банків. Також варто запровадити вимогу до претендентів (та у винятковому порядку для діючих ЧНР у державних банках) щодо наявності загальнонавчальних професійних стандартів та необхідності проходити навчання за відповідною програмою і набувати сертифікат.

Список літератури

1. Certificate Programs. URL: <https://prmia.org/Public/Public/Certificate/Certificates.aspx>
2. Certified Change Management Professional. URL:

<https://www.acmpglobal.org/page/ccmp>.

3. CFA Institute is a global association of investment professionals. URL: <https://www.cfainstitute.org/>

4. Chartered Institute of Bankers. URL: <https://www.charteredbanker.com/our-qualifications.html>

5. GARP: Global Association of Risk Professionals. URL: <https://www.garp.org/frm>

6. In-service training programs. URL: <https://www.frankfurt-school.de/home/programmes/weiterbildungsprogramme>

7. The Human Resources Certification Program. URL: <https://www.hrci.org/certifications/individual-certifications>

8. Types of certificates. URL: <https://www.accaglobal.com/hk/en/student/exam-entry-and-administration/exam-results/types-of-certificates.html>

9. The Institute of Internal Auditors, IIA URL: <https://www.theiia.org/>

УДК 336.3

О. Кремень, В. Швидка

kremen_olga@ukr.net, vikatyan520@gmail.com

Київський національний університет технологій та дизайну, Київ

ВІЙСЬКОВІ ОБЛІГАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСУВАННЯ ВИДАТКІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

В умовах воєнного часу виникає необхідність пошуку альтернативних способів наповнення державного бюджету для безперервного забезпечення потреб Збройних сил України, підтримки економіки та протистояння агресору. Одним із таких способів мобілізації фінансових ресурсів є випуск військових облігацій внутрішньої державної позики, найменування яких обумовлено метою випуску таких облігацій.

Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» визначає облігації внутрішньої державної позики (ОВДП) як цінні папери, що розміщуються виключно на внутрішніх ринках капіталу і підтверджують зобов'язання України щодо відшкодування пред'явникам цих облігацій їхньої номінальної вартості з виплатою доходу відповідно до умов розміщення облігацій. Номінальна вартість Номінальна вартість облігацій внутрішньої державної позики України може бути визначена в іноземній валюті [1]. Інакше кажучи, держава бере у інвестора кошти у борг на певний період часу, в кінці якого їх повертає зі сплатою встановленої дохідності.

Отже, військовими ОВДП слід вважати різновид облігацій внутрішньої державної позики, кошти від продажу яких спрямовуються на безперервне фінансове забезпечення соціальних та оборонних потреб держави в умовах воєнного стану.

Зазначимо, що Постановою № 156 передбачено здійснити державні внутрішні запозичення в обсязі до 400 млрд. грн. шляхом поетапного випуску облігацій внутрішньої державної позики «Військові облігації» з такими основними умовами :

– номінальна вартість однієї облігації – 1000,00 грн.;

– купонний період – один рік;

– ставка доходу - плаваюча ставка, яка обраховується виходячи із середнього значення облікової ставки Національного банку за річний період, який закінчується першого числа місяця, що передує місяцю здійснення чергових купонних виплат та починається першого числа цього ж місяця попереднього року; строк обігу - до 30 років [2].

На сьогодні розміщено такі інструменти, представлені в таблиці 1.

Згідно Постанови КМУ від 31.01.2001 р. № 80 емітентом ОВДП є Міністерство фінансів України, саме тому воно й визначає час, обсяги випуску ОВДП, строк їх обігу, відсоткову ставку та інші умови емісії. Водночас Міністерство фінансів України від імені держави є гарантом своєчасного погашення та сплати доходу за облігаціями.

Міністерство фінансів з березня 2022 року кожен вівторок проводить аукціони з продажу військових ОВДП з публікацією результатів. Кошти, залучені від розміщення облігацій, зараховуються до державного бюджету [3].

Первинне розміщення облігацій (їх перший продаж) здійснюється серед первинних дилерів, які беруть участь в аукціонах з розміщення військових облігацій на первинному ринку.

Облігації розповсюджуються шляхом :

– первинного розміщення - розповсюджуються нові облігації, які за умовами випуску та обсягом прав, що надаються їх власникам, ще не були в обігу;

– шляхом розміщення - розповсюджуються облігації, які відповідають умовам випуску облігацій, що вже перебувають в обігу.

Військові облігації мають низку переваг порівняно з іншими видами інвестицій, зокрема, як і інші облігації внутрішньої державної позики, військові облігації є цінними паперами, які підтверджують зобов'язання держави Україна щодо повернення позичених у інвесторів коштів з виплатою відповідного доходу за період користування ними.

Таблиця 1

Види військових облігацій за терміном обігу та відсотковою ставкою

ISIN код облігацій	Дата погашення	Остання дата розміщення	Ставка
Термін до погашення, 3 міс.			
UA4000226187 (у грн.)	28.10.2022	26.07.2022	9,5%
UA4000226211 (у дол. США)	13.10.2022	12.07.2022	3,5%
Термін до погашення, 6 міс.			
UA4000225791 (у грн.)	02.11.2022	24.05.2022	10,00%
UA4000225940 (у грн.)	11.01.2023	30.08.2022	12,0%
UA4000226427 (у грн.)	05.04.2023	20.09.2022	12,0%
UA4000226138 (у дол. США)	29.12.2022	19.07.2022	4,0%
Термін до погашення, 8 міс.			
UA4000222509 (у євро)	01.12.2022	24.05.2022	2,5%
Термін до погашення, 1 рік			
UA4000225668 (у грн.)	01.03.2023	22.03.2022	11,0%
UA4000225809(у грн.)	21.06.2023	03.05.2022	11,0%
UA4000226195 (у грн.)	05.07.2023	30.08.2022	14,0%
UA4000226260 (у грн.)	27.09.2023	20.09.2022	14,0%
UA4000225775 (у дол. США)	27.04.2023	30.08.2022	4,0%
UA4000225874 (у дол. США)	25.05.2023	24.05.2022	3,7%
UA4000226120 (у дол. США)	22.06.2023	30.08.2022	4,5%
UA4000226039 (у євро)	15.06.2023	13.09.2022	2,5%
Термін до погашення, 1,5 року			
UA4000225908 (у грн.)	25.10.2023	28.06.2022	11,5%
UA4000226450 (у грн.)	13.03.2024	20.09.2022	16,0%
Термін до погашення, 2 роки			
UA4000226286 (у грн.)	26.06.2024	26.07.2022	14,0%

Джерело : Складено авторами на основі [3]

Повернення інвестиції та виплата доходу здійснюється за рахунок коштів Національного банку, отриманих ним з державного бюджету. На відміну від банківських депозитів, які гарантовані

державою лише у межах 400 тис. грн., інвестиція у військові облігації гарантована державою.

Дохід фізичних осіб від інвестування в державні облігації не включається до складу загального місячного (річного) оподаткованого доходу фізичної особи, зокрема, сума інвестиційного прибутку від операцій з борговими зобов'язаннями Національного банку України та з державними цінними паперами. Крім того, інвестиційний прибуток від військових облігацій звільнено від військового збору, розмір якого становить 1,5%.

Водночас, пропозиції щодо купівлі військових облігацій громадянами України сприяють усвідомленню їх причетності до військових дій, демонструють їх патріотизм у боротьбі за незалежність та територіальну цілісність України.

Відтак, за офіційними даними Національного банку України упродовж повномасштабної війни обсяг сплачених урядом України коштів за погашеннями внутрішніх боргових інструментів на 54,7 млрд. грн., що перевищує обсяг залучених коштів до державного бюджету на аукціонах із продажу облігацій внутрішньої державної позики.

У період із 24 лютого до 25 вересня 2022 року:

- сума, спрямована на погашення внутрішніх державних облігацій, становила 149,2 млрд. грн., 1,5 млрд. дол. США та 0,2 млрд. євро;

- сума, що надійшла до державного бюджету від розміщення нових боргових інструментів на внутрішньому ринку, - 99,8 млрд. грн., 1 млрд. дол. США та 0,5 млрд. євро.

Найбільший за обсягом портфель відповідних цінних паперів утримують банки - первинні дилери.

На другому місці – портфель військових облігацій, сконцентрований громадянами та бізнесом України. Він становить:

- 14,1 млрд. грн. (15,8% від загального обсягу придбаних військових ОВДП, номінованих у гривні);
- 0,2 млрд. дол. США (22,7% від загального обсягу військових ОВДП, номінованих у дол. США);
- 0,2 млрд. євро (52,6% від загального обсягу ОВДП, номінованих у євро).

У власності нерезидентів перебуває військових облігацій на 1,2 млрд грн та 2 млн дол. США [4].

За результатами проведення розміщень облігацій внутрішньої державної позики 27 вересня 2022 року, до державного бюджету залучено 574 992 830,83 грн (за курсом НБУ) [5].

Військові облігації внутрішньої державної позики – це різновид облігацій внутрішньої державної позики, кошти від продажу яких спрямовуються на безперебійне фінансове забезпечення соціальних та оборонних потреб держави в умовах воєнного стану. Тільки ефективне управління ними як інструментом фінансування витраток державного бюджету України забезпечить безперебійне фінансування потреб держави умовах війни.

Список літератури

1. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки : Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3480-

IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>. (дата звернення 29.09.2022).

2. Про випуск облігацій внутрішньої державної позики «Військові облігації» : Постанова Кабінету Міністрів України від 25 лютого 2022 р. № 156. Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-2022-%D0%BF#Text>

3. Військові ОВДП. Офіційний сайт Міністерства фінансів України : веб-сайт.

URL : https://mof.gov.ua/uk/local_bonds_issued_during_the_war_time-572

4. Статистика щодо продажу та погашення ОВДП – депозитарій НБУ. Національний банк. URL : https://t.me/nbu_ua/1104 (дата звернення 01.09.2022).

5. Оголошення та результати аукціонів. Міністерство фінансів України. URL : <https://mof.gov.ua/uk/ogoloshennja-ta-rezultati-aukcioniv> (дата звернення 01.10.2022).

УДК 336.1

Г. Кононенко

annuta30@gmail.com

Київський національний університет технологій та дизайну, Київ

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Початок повномасштабного вторгнення Росії на територію України приніс докорінні зміни в усіх сферах життя. Тому, оскільки основною метою бізнесу усіх є отримання максимального прибутку та оптимізація витрат, війна скоригувала ці завдання. Тепер з 24 лютого 2022 року усі підприємства намагаються просто вижити, утримуючи мінімально необхідну кількість працівників для їх нормального функціонування в умовах бойових дій. Під час підготовки фінансової звітності та проведення загального фінансового аналізу компаніям необхідно враховувати вплив війни на безперервність їхньої діяльності та, якщо можливо, провести аналіз чутливості кількох можливих сценаріїв. Потреба в цьому виникає тому, що необхідно встановити, чи існує суттєва невизначеність щодо здатності підприємств продовжувати свою діяльність на безперервній основі. Відтепер у зв'язку з нестабільністю економічної сфери країни на шляху функціонування підприємств з'являються нові перешкоди: невинуваті ризики, непередбачені витрати, втрати підприємств внаслідок ведення бойових дій.

У довоєнні часи, перед початком повномасштабного вторгнення, всі підприємства для отримання високих прибутків і збереження конкурентних позицій на ринку повинні були постійно аналізувати результати своєї діяльності в минулому і робити прогнози на майбутнє. Для цього були використані ефективні механізми управління фінансовим станом компанії, де ключовим елементом був фінансовий аналіз. Головним завданням фінансового аналізу було і залишається – аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища, порівняння результатів діяльності компанії з аналогічними результатами основних конкурентів на ринку, виявлення основних факторів і загроз можливого банкрутства та інших ризиків у діяльності компанії [1; 2; 3]. Зараз ситуація змінюється, оскільки війна в Україні торкнулася всіх сфер економіки. Так, Рада Аудиторської палати

України видала інформаційний лист про вплив військової агресії Російської Федерації на фінансову звітність та аудиторські звіти [4]. Згідно з листом [4] усі підприємства зобов'язані складати фінансову звітність на основі даних бухгалтерського обліку.

Бухгалтерський облік і фінансова звітність базуються на принципах, визначених чинною концептуальною основою. Питання організації бухгалтерського обліку на підприємстві належать до компетенції його власника (власників) або уповноваженого органу (посадової особи) в відповідно до законодавства та установчих документів. Війна може вплинути на здатність уповноважених осіб забезпечувати організацію обліку та фіксування фактів усіх господарських операцій [5].

Економічні наслідки війни можуть позначитися на фінансовій звітності підприємств.

Фактори, що впливають на фінансовий аналіз підприємств:

- залежність від російського чи білоруського ринків;
- контакт з підсанкційними особами;
- наявність дочірніх компаній або активів у Росії, Білорусі або в зоні бойових дій.

Ці фактори можуть змінюватися, тому цей вплив необхідно регулярно переглядати, оскільки подальший розвиток, тривалість та наслідки війни неможливо передбачити. Також необхідно повністю відповідати застосовним стандартам бухгалтерського обліку (IFRS або GAAP) щодо розгляду подій після звітного періоду та оцінки безперервності діяльності. Під час підготовки фінансової звітності підприємств необхідно постійно звертати увагу на вплив війни на безперервність діяльності та, якщо можливо, проводити аналіз чутливості кількох можливих сценаріїв. Це може вимагати додаткового розкриття інформації у фінансовій звітності [6].

Таким чином, компанії, залежно від впливу війни на їхній бізнес, який залежатиме від конкретних обставин суб'єкта господарювання,